

Päiväys
27.03.2024

Diaarinumero
1504/03.04.04.04.19/2022

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

27.03.2024

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **03.04.2024**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 27.03.2024 nro 377/2024, valitus ympäristölupa-asiassa, ympäristöluvan myöntäminen maankaatopaikan toiminnalle, maa-ainesjätteen käsittelylle ja varastoinnille sekä betonijätteen hyödyntämiselle työmaateiden rakenteissa, Oulu.

Luvan hakija

Oulun kaupunki / Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **27.03.2024 – 03.05.2024**

Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **03.05.2024**.

27.03.2024

Dnro 1504/03.04.04.04.19/2022

Asia Valitus ympäristölupa-asiassa

Valittaja Kiiminkien Luonnonsuojeluyhdistys ry

Luvan hakija Oulun kaupungin yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut

Päätös, josta valitetaan

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 15.11.2022 nro 140/2022

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt ympäristöluvan Oulun kaupungin yhdyskunta- ja ympäristöpalveluille Välimaan maankaatopaikan toiminnalle, maa-ainejätteen käsittelylle ja varastoinnille sekä betonijätteen hyödyntämiselle työmaateiden rakenteissa Oulun kaupungissa kiinteistöllä 564-409-159-8 hakemukseen liitetyn suunnitelman mukaisesti siten kuin lupamääräyksistä ilmenee.

Aluehallintovirasto on määrännyt, että ympäristöluvan mukainen toiminta voidaan aloittaa muutoksenhausta huolimatta lupapäätöstä noudattaen.

Toiminnalle on asetettu lupamääräykset 1–23, joista lupamääräykset 1, 2, 5, 6, 14 ja 22 kuuluvat seuraavasti:

Toiminnan sijoittaminen ja läjitettävät jätteet

1. Maankaatopaikalle saa sijoittaa maa-aineksia (jätenimike 17 05 04), joiden sisältämien haitta-aineiden pitoisuuksien on alitettava valtioneuvoston pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007) antamassa asetuksessa säädetyt alemmat ohjearvot.

Sijoitettavien maa-ainesten on oltava pääsääntöisesti peräisin Välimaan kiertotalousalueen rakennustoiminnasta. Maankaatopaikalle ei saa ottaa vastaan eikä läjittää muita jätteitä.

Mikäli on syytä epäillä, että alueelle tuotava kuorma voi sisältää haitallisia aineita tai maa-aines on peräisin pilaantuneelta alueelta, on maa-aineksesta

esitettävä kuormakohtaiset luotettavat analyysitulokset ja asiantuntijalausunto vastaanotettavan maa-aineksen haitta-aineettomuudesta, tai kuormista on otettava edustavat kokoomanäytteet laadun varmistamiseksi.

Maankaatopaikalle saa sijoittaa maa-aineksiä yhteensä enintään 218 000 m³ rtr. Maankaatopaikan luiskakaltevuu den tulee olla 1:3 tai loivempi. Maankaatopaikan ylin korkeus saa olla pintarakenteet mukaan lukien olla enintään +80 m mpy. (N2000).

Maankaatopaikan viereen sijoittuvan suljettavan kaatopaikan rakenteille ei saa aiheutua haittaa tai vaaraa maankaatopaikkatoiminnasta.

Alueen on oltava maisemoitu ja viimeistelty vuoden 2032 loppuun mennessä mutta kuitenkin niin, että alue on maisemoitu kahden vuoden kuluessa läjitystoiminnan päättymisestä. Luvan saajan on varmistettava alueen maisemoinnilla, että maankaatopaikka soveltuu maisemaan.

Maankaatopaikan käyttö ja hoito

2. Maankaatopaikkatoiminnan tulee olla valvottua. Alueelle ei saa ottaa vastaan maita sellaisilta alueilta, joita on käytetty ampumaratana, huoltoasema-, korjaamo- tai pesulatoimintaan, romun tai jätteiden käsittelyyn tai teolliseen toimintaan tai muuhun vastaavaan toimintaan.

Mikäli maa-ainesten pilaantumattomuudesta ei ole varmuutta, on materiaalin läjityskelpoisuus tarvittaessa selvitettävä tai materiaali on toimitettava luvan omaavalle vastaanottajalle. Eloperäistä ainesta ei saa sijoittaa maankaatopaikalle. Maankaatopaikalle ei saa sijoittaa vieraskasvien siemeniä tai leviämiskykyisiä kasvinosia sisältäviä maa-aineksiä. Alueella olemassa olevat vieraslajit voidaan hävittää peittämälle ne maa-aineksilla.

Sulfaattimaat on sijoitettava maankaatopaikalle neutraloituina ja peitettävä muilla pilaantumattomilla maa-aineksilla kuukauden kuluessa läjittämisestä.

Jätteet, joiden vastaanottoa ei ole hyväksytty ympäristöluvassa, on välittömästi palautettava jätteen haltijalle tai toimitettava luvalliselle vastaanottajalle.

5. Maankaatopaikka on suunniteltava, rakennettava ja sitä tulee käyttää niin, että estetään ja torjutaan haitat ja vaaratilanteet, kuten sortumat, pohja- tai pintavesien pilaantuminen ja veden lammikoituminen täyttöalueelle tai sen ympärille. Maankaatopaikan pinta-alaa, tilavuutta, koostumusta ja painumista on seurattava ja tarkkailtava säännöllisesti alueen täytön aikana. Kun maankaatopaikka tai sen osa jää pois käytöstä, on toiminnanharjoittajan kunnostettava ja muotoiltava se maisemaan ja ympäristöön sopivaksi hakemuksessa esitetyn suunnitelman mukaisesti.

Maa-ainesten varastointi ja käsittely

6. Maa-ainesten käsittelyalueelle saa vastaanottaa maa-aineksia (jätteenimike 17 05 04) käsiteltäväksi enintään 10 000 tonnia vuodessa ja niitä saa varastoida alueella kerralla enintään 3 000 tonnia. Välivarastoitavat maa-ainekset on pidettävä erillään loppusijoitetuista maa-aineksista. Käsitellyt ja käsittelemättömät maa-ainekset on välivarastoitava toisistaan erillään.

Alueella saa välivarastoida maa-aineksia, joiden haitta-ainepitoisuudet alittavat valtioneuvoston maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista antaman asetuksen mukaiset kynnyksarvot tai muutoin pystytään varmistamaan, että välivarastosta edelleen hyödynnettäväksi toimitettavat maa-ainekset täyttävät käyttökohteen vaatimukset maa-aineksen puhtaudelle ja maa-ainekset soveltuvat mm. teknisesti ja rakenteellisesti suunnitellun hyödyntämispaikan tarkoitukseen. Maa-ainesten sisältämien haitta-aineiden pitoisuuksien on kuitenkin alitettava valtioneuvoston pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007) antamassa asetuksessa säädetyt alemmat ohjearvot.

Käsittelyalueelta edelleen hyödynnettäväksi toimitettavat maa-ainejätteet on varastoitava ja käsiteltävä tähän tarkoitukseen varatuilla alueilla. Lajiltaan ja laadultaan erilaiset maa-ainejätteet on varastoitava ja käsiteltävä toisistaan erillään. Käsittely- ja varastoalueen on oltava kovapohjainen, tasattu ja varustettu kallistuksin siten, että hulevedet eivät lammikoidu alueelle.

Vesien johtaminen

14. Toiminta-alueella muodostuvat valumavedet on johdettava niin, ettei niistä aiheudu haittaa tai vaaraa pohja- ja pintavesille.

Alueelta poisjohdettavat pintavedet on kerättävä ja ne on käsiteltävä riittävällä kiintoaineen poistomenetelmällä, kuten esimerkiksi laskeutusaltaissa. Vesienkäsittelyrakenteet on mitoitettava alueelta kertyvien vesien määrän mukaisesti siten, että veden viipymä on riittävä kiintoaineen laskeuttamiseksi ennen veden johtamista ojastoon. Vesienkäsittelyrakenteet on huollettava siten, että ne toimivat suunnitellulla tavalla.

Alueen ulkopuolisten valumavesien virtaus maankaatopaikalle on estettävä.

Vesienkäsittelyrakenteiden rakennesuunnitelmat mitoitustietoineen on toimitettava ELY-keskukselle tiedoksi ennen rakentamiseen ryhtymistä. Suunnitelmissa on varauduttava maankaatopaikalla muodostuvien vesien neutralointiin. Suunnitelmissa on varauduttava myös mahdolliseen vesien neutralointiin, mikäli tarkkailussa havaitaan happamia huuhtoumia.

Laskeutusaltaista pois johdettavan veden kiintoainepitoisuus saa olla enintään 15 mg/l.

Alueelta Sivusuon valtaojaan lähtevän veden pH:n on oltava jatkuvasti yli 5,5. Alueelta lähtevä vesi on neutraloitava, jos lähtevän veden on pH alle 5,5. Jos lähtevän veden pH on jollain tarkkailukerralla alle 5,5, on happamuushaittoja vähentävistä toimenpiteistä ilmoitettava viipymättä kirjallisesti ELY-keskukselle ja Oulun kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja tarkkailua tiennettävä niin, että se toteutetaan vähintään kahden viikon välein.

Tihennettyä tarkkailua on tehtävä siihen asti, kunnes tarkkailutulosten perusteella lähtevän veden pH on ollut pysyvästi yli 5,5.

Luvan saajan on varmistettava, ettei toiminta-alueen vesien johtamisesta aiheudu haittaa muulle alueen alapuoliselle maankäytölle. Luvan saajan on osallistuttava laskuojien ja niiden rakenteiden kunnossapitoon siltä osin kuin kunnostuksen tarve johtuu toiminta-alueen vesien johtamisesta.

Mikäli vesien johtamisesta aiheutuu ennalta arvaamattomia seurauksia, toiminnanharjoittajan on ryhdyttävä viivytyksettä tarpeellisiin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.

Maankaatopaikka-alueen vedet on johdettava maastoon siten, että veden määrää ja laatua voidaan tarkkailla kohdassa, jossa maankaatopaikan alueella muodostuvia vesiä johdetaan alueen ulkopuolelle.

Tarkkailu- ja raportointi

22. Luvan saajan on tarkkailtava maankaatopaikan toimintaa ja vaikutuksia ympäristöön ELY-keskuksen 28.2.2022 antaman tarkkailuohjelman hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisesti siten kuin tämän päätöksen lupamääräyksissä on määrätty sekä seuraavin muutoksin:

- uusi maankaatopaikan alueelta lähtevän veden tarkkailupiste on sijoitettava mahdollisimman lähelle poisjohdettavan veden purkukohtaa rakennettavien laskeutusaltaiden jälkeen ja ennen Sivusuon valtaojaa siten, että se kuvaa mahdollisimman hyvin poisjohdettavan veden laatua
- uudelta maankaatopaikalta lähtevän veden tarkkailupisteestä on analysoitava pH vähintään neljä kertaa vuodessa
- uudesta maankaatopaikalta lähtevän veden tarkkailupisteestä on analysoitava metallit (Fe, Mn, As, Ni, Cd, Cr, Cu, Zn, Pb ja Hg) sekä sulfaatti, alumiini ja koboltti vähintään kerran vuodessa
- vierasperäisten kasvilajien esiintymistä alueella on seurattava säännöllisesti osana käyttötarkkailua

Näytteenottajalla tulee olla riippumattoman sertifiointielimen varmistama pätevyys näytteenottoon. Näytteenotossa ja näytteiden analysoinnissa tulee käyttää vahvistettuja standardeja ja näytteet on analysoitava julkisen valvonnan alaisessa vesitutkimuslaboratoriossa. Tuloksista laadittavissa yhteenvedoissa on esitettävä tarkkailussa esiintyneet epävarmuustekijät sekä analyyseissä ja tulosten laskennassa käytetyt menetelmät.

Yksityiskohtainen toimintaa koskeva tarkkailusuunnitelma on toimitettava Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksyttäväksi vuoden 2023 helmikuun loppuun mennessä. Vesinäytteiden analyysitulokset on toimitettava tiedoksi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle kuukauden kuluessa näytteenotosta. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus voi tarvittaessa vesinäytetulosten perusteella muuttaa tarkkailuohjelmaa.

Toiminnalla tulee olla jätelain 120 §:n mukainen seuranta- ja tarkkailusuunnitelma. Ajantasainen tarkkailusuunnitelma on esitettävä valvontaviranomaiselle pyydettyäessä. ---

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Kiiminkien Luonnonsuojeluyhdistys ry on vaatinut valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja ympäristölupahakemuksen hylkäämistä. Lisäksi on vaadittu toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta annetun luvan kumoamista.

Perustelut

Valituksenalaisen päätöksen perustelut ovat puutteellisia, eikä valittajan hakemuksen johdosta antamassa muistutuksessa esittämiä seikkoja ole huomioitu päätöksenteossa. Luvan myöntämisen edellytyksenä tulee olla Natura-arvioinnin ja ympäristövaikutusten arvioinnin tekeminen.

Luvan myöntäjä ei ole huomionnut ympäristönsuojelulain 41 §:n mukaista yhteyttä Lassila & Tikanoja Oyj:n materiaalitehokkuuskeskuksen ja Kiertokaari Oy:n (entinen Oulun jätehuolto) Välimaan jätteenkäsittelykeskuksen luvanvaraisiin toimintoihin. Nyt myönnetty ympäristölupa on jo kolmas samalle alueelle myönnetty lupa, jolla on yhteisvaikutus ja tekninen sekä toiminnallinen yhteys aiemmin myönnettyjen lupien kanssa.

Välimaan alueelle on nyt myönnetty kolmas massiivinen ympäristölupa, joka vaikuttaa Kiiminkijoen valuma-alueen vesistöihin ja pohjaveteen. Kiiminkijoki kuuluu Natura 2000 -alueeseen. Luvan myöntäjä ei ole ottanut kantaa Natura-arvioinnin tekemiseen.

Ympäristövaikutusten arviointi on tehty vuonna 2005, joten luvan myöntäjän olisi pitänyt edellyttää ajantasaista ympäristövaikutusten arviointia.

Valittajan valitukseen liittämässä muistutuksessa on muun ohella todettu, että koko kaatopaikkaa ei suljettu vuonna 1997 asianmukaisesti eikä varustettu kunnollisella pohjarakenteella. Aluetta, jolle ympäristölupaa nyt haetaan ja jota suunnitellaan peitettäväksi, ei ole suljettu ympäristöluvan määräämällä tavalla. Kyseiselle kaatopaikalle on aikoinaan tuotu muutakin kuin yhdyskuntajätettä eli öljyjä, maaleja, torjunta-aineita, akkuja ja muuta kyseenalaista ainesta. Muistutuksessa on kyseenalaistettu, kestävätkö alueen

pohjarakenteet ja suoperäinen maasto, kun noin kahdeksan vuoden aikana alueelle tuodaan 400 000 tonnia maa-ainesta.

Välimaan kaatopaikkatarkkailusta käy ilmi kaatopaikkavesien heikentynyt vedenlaatu erityisesti pohjaveden virtaussuunnassa kaatopaikasta koilliseen sijaitsevassa havaintoputkessa ja useissa muissa kaatopaikan alapuolisissa pohjavesihavaintoputkissa. Hakemuksen mukaan vanha kaatopaikka suunnitellaan ainoastaan peitettäväksi, minkä jälkeen kaatopaikka-alueen päästöt Sivujoaan ja edelleen Jolosjokeen ja Kiiminkijokeen tulevat vaikuttamaan. Lupahakemuksesta ei ilmene, miten varmistetaan, ettei vanhan kaatopaikan rakenteista eikä perustettavan maankaatopaikan massoista valu tyypipitoisia ja veteen liuenneita suoloja kaatopaikkavetenä Sivu-suon valtaojan, Ison Ahvenlammen ja Jolosjoen kautta arvokkaaseen suojeltuun Kiiminkijokeen.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on valituksen johdosta antamassaan lausunnossa todennut, että valitus ei anna aihetta päätöksen kumoamiseen. Aluehallintovirasto on viitannut luparatkaisuun ja sen perusteluihin. Lisäksi on todettu muun ohella seuraavaa:

Valituksessa mainituilla Lassila & Tikanoja Oyj:n (nykyisin L&T Teollisuuspalvelut Oy) materiaalitehokkuuskeskuksella ja Kiertokaari Oy:n jätteenkäsittelykeskuksella on päätöstä annettaessa ollut lainvoimaiset ympäristöluvut, joita ei ole ollut tarpeen muuttaa. Ratkaisun perusteluissa on todettu, että maankaatopaikan toiminnasta ei asetetut lupamääräykset huomioon ottaen aiheudu sellaisia yhteisvaikutuksia läheisten suljettavan kaatopaikan, Kiertokaari Oy:n jätteenkäsittelykeskuksen ja L&T Teollisuuspalvelut Oy:n materiaalitehokkuuskeskuksen kanssa, että luvan myöntämiselle olisi estettä ympäristönsuojelulain 49 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Kiertokaari Oy:n Välimaan jätteenkäsittelykeskuksen lupapäätöksessä nro 60/2020 on annettu myös Välimaan suljetun kaatopaikan tarkkailua koskevat määräykset. Vanhan kaatopaikan alueella aloitettavan maankaatopaikan toiminnan vuoksi tarkkailuohjelmaa on määrätty täydennettäväksi, koska toiminnanharjoittajan on ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaisesti oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Maankaatopaikan toiminnalla ei ole teknistä ja toiminnallista yhteyttä L&T Teollisuuspalvelut Oy:n materiaalitehokkuuskeskuksen kanssa.

Vaasan hallinto-oikeus on samalle jätteenkäsittelyalueeksi kaavoitetulle alueelle sijoittuvan Välimaan materiaalitehokkuuskeskuksen ympäristölupa-asiassa tehdystä valituksesta antamassaan päätöksessä todennut, että selvitysten perusteella hankkeella ei ole todennäköisesti yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa sellaisia merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen luonnonarvoihin, joiden perusteella hakija tulisi velvoittaa

luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin mukaisen selvityksen tekemiseen. Maankaatopaikkatoiminta sijoittuu Välimaan jätteenkäsittelyalueeksi kaavoitetulle alueelle ja maankaatopaikalle sijoitetaan pääosin kyseisen alueen rakennustoiminnasta peräisin olevia maa-aineksia, joiden sisältämien haitta-aineiden pitoisuuksien on alitettava valtioneuvoston maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007) antamassa asetuksessa säädetyt alemmat ohjearvot. Lupamääräyksiin on riittävästi varmistettu, etteivät toiminnan vesistövaikutukset heikennä alapuolisten vesistöjen tilaa.

Oulun kaupungin yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut on ennen lupa-asian vireilletuloa pyytänyt elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) lausuntoa Välimaan pilaantuneista maista vuonna 2005 annetun ympäristövaikutusten arviointiselostuksen ajantasaisuudesta. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on toimivaltaisena viranomaisena antanut 29.6.2021 lausunnon, jossa se on katsonut ympäristövaikutusten arvioinnin olevan riittävä. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ei ole myöskään asiasta 6.5.2022 antamassaan lausunnossa esittänyt, että ympäristövaikutusten arviointiselostusta olisi täydennettävä.

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on antanut valituksen johdosta vastineen, jossa on todettu muun ohella seuraavaa:

Kaatopaikan vanhemmassa suljetussa osassa ei ole tiiviitä pintarakenteita, sillä sen sulkeminen on tehty ennen vuonna 1997 voimaan tullutta valtioneuvoston kaatopaikkapäätöstä (861/1997). Valituksenalaisen luvan mukainen toiminta tulee sijoittumaan kokonaisuudessaan vanhan, jo suljetun kaatopaikan alueelle sekä osittain vanhan kaatopaikan nyt suljettavana olevan osan päälle. Maankaatopaikan ja suljetun kaatopaikan väliin ei ole lupahakemusasiakirjoissa esitetty rakennekerrosta, jolloin maankaatopaikan suotovesillä voi olla vaikutusta suljetun kaatopaikan suotovesiin. Mikäli vesiä suotautuisi maankaatopaikalta jätetäyttöön, olisivat mahdolliset vaikutukset havaittavissa kaatopaikan tarkkailukaivon P3 vedenlaadussa ennen vesien yhdistymistä uudemman täyttöalueen suotovesien kanssa tarkkailukaivossa P2. Maankaatopaikan suotovesien muodostumisen ehkäisemiseksi lupamääräyksissä on edellytetty järjestämään toiminta niin, että veden lammikoitumista täyttö-, käsittely- ja varastoalueelle estetään. Lisäksi lupamääräyksessä 1 on muun muassa edellytetty, että suljettavan kaatopaikan rakenteille ei saa aiheutua haittaa tai vaaraa maankaatopaikkatoiminnasta.

Maankaatopaikalla on ympäristönsuojelulain 41 §:n mukainen toiminnallinen ja tekninen yhteys suljetun kaatopaikan kanssa, sillä niiden ympäristövaikutuksia ei ole mahdollista tarkastella toisistaan erillisinä. Maankaatopaikkatoiminnalle voidaan kuitenkin hakea erillistä lupaa, kunhan ympäristövaikutukset alla olevaan vanhaan kaatopaikkaan otetaan huomioon. Ympäristövaikutukset tulevat huomioiduiksi yhteisessä tarkkailuohjelmassa. Maankaatopaikan luvan takia ei ole tarpeen muuttaa suljetun kaatopaikan tai jätteenkäsittelykeskuksen lupia.

Muut Välimaan alueelle sijoittuvat toiminnot eivät muodosta teknisesti tai toiminnallisesti sidoksissa olevaa jätteenkäsittelykokonaisuutta maankaatopaikan kanssa, vaan toimintoja harjoitetaan itsenäisesti eri kiinteistöillä. Toiminnoista voi aiheutua samoja ympäristövaikutuksia, esimerkiksi melua ja vesipäästöjä, mutta ne eivät ole riippuvaisia toisistaan.

Kiertokaari Oy:n jätteenkäsittelyalueen rakentamisen yhteydessä suljetun kaatopaikan ja siten myös maankaatopaikan vesien johtamiseen voi tulla muutoksia. Asia on huomioitu suljettavan kaatopaikan ympäristöluvassa 22.5.2020 nro 61/2020, jossa todetaan, että mikäli vesienkäsittelyyn tehdään muutoksia Välimaan jätteenkäsittelykeskuksen rakentamisen yhteydessä, on muutoksia koskeva suunnitelma toimitettava ELY-keskukseen viimeistään kolme kuukautta ennen johtamisjärjestelyjen muuttumista.

Oulun kaupungin yhdyskuntalautakunta on antanut valituksen johdosta vastineen, jossa on todettu muun ohella seuraavaa:

Alue on jo valmiiksi rakennettua ja paksummat puhtaan maan peittokerrokset vanhan kaatopaikan päällä vähentävät myös siitä aiheutuvia vesistövaikutuksia. Maankaatopaikalle on tarkoitus sijoittaa vain puhtaita ylijäämämaita Kiimingin alueen rakennustyömailta. Muussa tapauksessa maat joudutaan ajamaan kauemmas, jopa Kaakkuriin saakka. Lähellä oleva läjitysmaat vähentää kuljetuksista aiheutuvia päästöjä ja muita haittoja.

Maakuntakaavan ja yleiskaavan laatimisen jälkeen Välimaan alueelle laadittiin käyttösuunnitelma vuonna 2017. Käyttösuunnitelman yhteydessä tutkittiin alueen kokonaispotentiaali eri materiaalien sijoittamiseen ja käsittelyyn. Tarkoituksenmukaisena menettelytapana nähtiin, että toimija tai toimijat toteuttavat osaltaan hankekohtaiset ympäristövaikutusten arvioinnit. Natura-arvioinnin tarve ei käyttösuunnitelmaa laadittaessa noussut esille. Periaate Välimaalla on ollut, että toimintaa voidaan alueelle osoittaa vaiheittain tarpeen mukaan. Kaupungin näkökulmasta ympäristölupamenettelyillä voidaan varmistaa, ettei toiminnasta aiheudu vaikutuksia arvokkaisiin vesistöihin.

Oulun seudun ympäristötoimen ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomainen sekä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Pohjois-Suomen kalatalouspalvelut -vastuualue ovat ilmoittaneet, että ne eivät anna vastinetta valituksen johdosta.

Oulun kaupungin yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut on antanut valituksen, lausunnon, vastineiden ja ilmoitusten johdosta vastineen, jossa se on vaatinut, että valitus hylätään ja esittänyt samoja perusteluja kuin lausunnossa ja vastineissa on esitetty.

Kiiminkien Luonnonsuojeluyhdistys ry on antanut lausunnon, vastineiden ja ilmoitusten johdosta vastaselityksen, jossa on todettu, että aluehallintovirastolla ja ELY-keskuksella ei ole yhdenmukaista näkemystä siitä, onko Välimaan alueelle sijoitetuilla toiminnoilla ympäristösuojelulain 41 §:n mukainen sellainen tekninen ja toiminnallinen yhteys, että niiden ympäristövaikutuksia ja jätehuoltoa tulee tarkastella yhdessä. Asiassa ei ole

tosiasiassa arvioitu sitä, aiheutuuko näistä toiminnoista yhdessä ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaisesti estettä luvan myöntämiselle.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus valituksen osittain hyväksyen kumooa valituksenalaisen päätöksen ja palauttaa asian aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Perustelut

Sovellettuja oikeusohjeita

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan tässä laissa tarkoitetaan *ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavalla toiminnalla* laitoksen perustamista tai käyttämistä sekä siihen teknisesti ja toiminnallisesti kiinteästi liittyvää toimintaa taikka alueen käyttämistä tai toiminnan järjestämistä siten, että siitä saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista.

Ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (*selvilläolovelvollisuus*).

Ympäristönsuojelulain 17 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua (*pohjaveden pilaamiskielto*).

Ympäristönsuojelulain 39 §:n 2 momentin mukaan hakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys toiminnasta, sen vaikutuksista, asianosaisista ja muista merkityksellisistä seikoista.

Ympäristönsuojelulain 40 §:n 1 momentin mukaan, jos hakemus on puutteellinen tai asian ratkaiseminen edellyttää erityistä selvitystä, hakijalle on varattava tilaisuus täydentää hakemusta viranomaisen asettamassa määräajassa. Hakemus, jota ei ole täydennetty määräajassa, voidaan jättää tutkimatta.

Ympäristönsuojelulain 41 §:n mukaan, jos samalla toiminta-alueella sijaitsevalla usealla luvanvaraisella toiminnalla on sellainen tekninen ja toiminnallinen yhteys, että niiden ympäristövaikutuksia tai jätehuoltoa on tarpeen tarkastella yhdessä, toimintoihin on haettava lupaa samanaikaisesti eri lupahakemuksilla tai yhteisesti yhdellä lupahakemuksella. Lupaa voidaan kuitenkin hakea erikseen, jos hakemuksen johdosta ei ole tarpeen muuttaa muita toimintoja koskevaa voimassa olevaa lupaa.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on tutkittava ympäristöluvan myöntämisen edellytykset ja otettava huomioon asiassa annetut lausunnot ja tehdyt muistutukset ja mielipiteet.

Lupaviranomaisen on muutoinkin otettava huomioon, mitä yleisen ja yksityisen edun turvaamiseksi säädetään.

Samanaikaisesti 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää tämän lain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Samanaikaisesti 3 momentin mukaan lupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin 1–5 kohtien mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa: 1) terveyshaittaa; 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa; 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella; 5) eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasisitusta.

Ympäristönsuojelulain 83 §:n 2 momentin mukaan, jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia, lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon lupaharkinnassa. Arvioinnin huomioon ottamisesta säädetään tarkemmin mainitun lain 4 luvussa.

Jätelain 13 §:n 2 momentin mukaan jätteestä ja jätehuollosta ei saa aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, roskaantumista, yleisen turvallisuuden heikentymistä taikka muuta näihin rinnastettavaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta. Jätteen keräyksessä ja kuljetuksessa sekä jätteen käsittelylaitoksen tai -paikan sijoittamisessa, rakentamisessa, käytössä ja käytön jälkeisessä hoidossa on erityisesti huolehdittava siitä, ettei jätehuollosta aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavia päästöjä mukaan lukien melua ja hajua taikka viihtyisyyden vähentymistä. Toiminnan, laitoksen tai paikan on lisäksi sovellettava ympäristöön ja maisemaan.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 §:n 1 momentin mukaan tätä lakia ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavat hankkeet ja niiden muutokset luetaan liitteessä 1.

Samanaikaisesti 2 momentin mukaan arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset

huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Saman pykälän 3 momentin mukaan päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään liitteessä 2.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 27 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Saman pykälän 2 momentin mukaan hankkeesta vastaava voi pyytää ennen lupa-asian vireilletuloa yhteysviranomaista esittämään näkemyksensä laatimansa perustellun päätelmän ajantasaisuudesta ja tarvittaessa yksilöimään, mitä tietoja perustellun päätelmän ajantasaistamiseksi tarvitaan.

Asiassa saatu selvitys

Asiassa on aluehallintovirastossa ollut kyse ympäristöluvan myöntämisestä maankaatopaikan ja pilaantumattomien maa-ainesten välivarastointi- ja käsittelyalueen toiminnalle sekä betonijätteen hyödyntämiselle Oulun kaupungin omistamalla kiinteistöllä 564-409-159-8.

Toiminta-alue sijaitsee Oulun Välimaan kiertotalousalueella Kiimingintien varrella noin seitsemän kilometriä Kiimingin taajamasta pohjoiseen. Toiminta-alueen pinta-ala on noin 3,2 hehtaaria. Toiminta sijoittuu Kiimingin kunnan käytöstä poistetun yhdyskuntajätteen kaatopaikan niille täyttöalueille, jotka ovat olleet käytössä ennen vuotta 2007. Toimintaa ei uloteta kaatopaikan laajennuksen täyttöalueelle. Alueella on voimassa vuonna 2016 hyväksytty Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaava, jossa toiminta-alue on osoitettu jätteenkäsittelyalueeksi (ej). Uuden Oulun yleiskaavassa toiminta-alue on merkitty jätteenkäsittelyalueeksi (ej).

Välimaan vanha kaatopaikanosa on ollut käytössä vuosina 1979–1997 ja se on pääosin suljettu pintarakenteilla vuonna 1997. Vanhan täyttöalueen lakialueella noin 6 000 m²:n alue, jolle nyt kyseessä oleva toiminta osittain sijoittuu, sekä kaatopaikan eteläpuoleinen laajennusalue ovat olleet sulkematta. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on 22.5.2020 antanut kaatopaikan sulkemista koskevan ympäristölupapäätöksen nro 61/2020, jolla on korvattu Välimaan kaatopaikan aiempi ympäristölupapäätös. Laajennusalueen lisäksi pintarakenteet rakennetaan vanhan täyttöalueen sulkemattomalle lakialueelle. Vanhan kaatopaikan tarkkailusta on määrätty Kiertokaari Oy:n jätteenkäsittelykeskuksen toiminnalle 22.5.2020 myönnettyssä ympäristölupapäätöksessä nro 60/2020. Lisäksi Välimaan alueella toimii L&T Teollisuuspalvelut Oy:n materiaalitehokkuuskeskus.

Välimaan vanhalle kaatopaikalle on läjitetty Kiimingin kunnassa muodostuneet yhdyskuntajätteet sekä alueella muodostuneita teollisuus- ja

rakennusjätteitä. Jätetäytön paksuus on enimmillään noin kuusi metriä. Kaatopaikan suljetulle alueelle on rakennettu 1,3–1,6 metrin paksuiset pintarakenteet maa-aineksista. Maankaatopaikan alle jäävällä vanhalla kaatopaikanosalla ei ole pohjarakenteita. Ympäristölupahakemuksen mukaan vanhan kaatopaikan jätetäyttö sijaitsee osittain soistuneen, pitkänomaisen ja laakean moreeniharjanteen muodostamalla tasanteella. Kaatopaikka-alueen lähiympäristön maaperä on osaksi suuntautuneita ja suuntautumattomia moreeniselänteitä ja -kumpareita, joiden väliin jää alavia soistuneita alueita. Aluetta peittää useita metrejä paksu moreenikerros. Moreenit ovat raakoostumukseltaan huonosti vettä johtavia silttisiä hiekkamoreeneja tai hiekkamoreeneja.

Toiminta ei sijoitu luokitellulle pohjavesialueelle. Lähin vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, Jolosharju (11255002, 1E), sijaitsee selvityksen mukaan noin kolmen kilometrin etäisyydellä kaakon suunnassa. Välimaan alueella pohjavesi on lähellä maanpintaa, noin 0,2–0,6 metrin syvyydellä maanpinnasta. Tiiviissä moreenissa pohjaveden muodostuminen ja virtaus on suhteellisen vähäistä. Pohjaveden päävirtaussuunta kaatopaikan alueella on koilliseen. Vanhalta kaatopaikalta ei ole hydraulista yhteyttä lähimpiin kaivoihin, pohjavesialueille tai niillä sijaitseville vedenottamoille. Pohjavesivirtausta ei tapahdu pohjoiseen Onkamojoen valuma-alueelle eikä Sivurämeen kautta etelään.

Välimaan kiertotalousalue sijoittuu Kiiminkijoen vesistöalueen alaosan alueella Jolosjoen valuma-alueelle. Kaatopaikan etelä- ja pohjoispuolella on kaksi vedenjakajaa, jotka ohjaavat sekä pinta- että pohjavedet kaatopaikalta koilliseen suuntaan. Kaatopaikan pohjois- ja koillispuolella sijaitsee Sivusuo, jonka reunassa kulkevaan valtaojaan kaatopaikan suunnalta tulevat vedet kerääntyvät. Vedet virtaavat valtaojaa pitkin kaakkoon ja Pienen Sivujärven ja Ison Ahvenlammien kautta Jolosjokeen noin viiden kilometrin etäisyydellä kaatopaikasta. Jolosjoki laskee Kiiminkijokeen noin 10 kilometrin etäisyydellä Isosta Ahvenlammesta tulevan ojaston purkupaikasta. Pieni Sivujärvi on umpeen kasvanut suolampi. Lampeen virtaa sen luoteispuoliselta ojitusalueelta tuleva oja, jota kuormittavat myös suljetun kaatopaikan valumavedet. Pieni Sivujärven laskuojan kaivamisen seurauksena lammen vedenpinta on alentunut. Iso Sivujärvi on suoalueen ympäröimä umpeen kasvava luonnontilainen järvi.

Välimaan lähiympäristössä ei sijaitse luonnonsuojelualueita. Lähimmät suojelualueet, Kotajärvi, Tervajärvi sekä Loukkojärvi, sijaitsevat noin kahden kilometrin etäisyydellä kaatopaikasta pohjoiseen. Kaatopaikan eteläpuolella, noin viiden kilometrin etäisyydellä on Kiiminkijoki. Alueet kuuluvat Kiiminkijoen Natura-alueeseen (FI1101202). Välimaan koillis-itäpuolinen laaja avosuokokonaisuus, Tervasuo-Silkkasuo, on osoitettu maakuntakaavassa sekä yleiskaavassa suojelualueeksi. Avosuokokonaisuus on merkitty luonnon monikäyttöalueeksi ja se sijaitsee noin kahden kilometrin etäisyydellä Välimaan kaatopaikalta koilliseen. Hakemuksen mukaan vuonna 2018 Välimaan alueella tehdyn viitasammakkokartoituksen perusteella alueen viitasammakkokanta vaikuttaa vahvalta ja laji on alueella tavanomainen. Kartoitetulla alueella havaittiin yhden yön aikana yhteensä noin 250

soidinäntelevää viitasammakkoa. Merkittävin lisääntymiskohde kartoituksen perusteella oli Pieni Sivujärvi.

Maankaatopaikalle saa vastaanottaa ainoastaan pilaantumattomia maa-aineksia, jotka muodostuvat pääsääntöisesti Välimaan kiertotalousalueella. Täyttö tehdään kaatopaikan ympärysojien sisäpuolelle ja maksimiluiskakaltevuuteen 1:3. Happamat sulfaattimaat vastaanotetaan Välimaan maankaatopaikalle neutraloituina. Neutralointia ei tehdä Välimaan kaatopaikalla. Maankaatopaikan kokonaistäyttötilavuus on noin 218 000 m³rtr, jonka on arvioitu vastaavan noin 400 000 tonnia riippuen vastaanotettavien maa-ainesten laadusta ja ominaispainosta. Vuosittain vastaanotettavan maa-aineksen määrä maankaatopaikalle on arviolta 60 000 tonnia ja maa-ainesten käsittelyalueelle 10 000 tonnia. Käsittelyalueella varastoitavan maa-aineksen määräarvio on 3 000 tonnia.

Maankaatopaikan alueelta poistetaan puusto ja siellä olevat vieraslajit hävitetään täyttötoiminnan yhteydessä jättämällä ne täytön alle. Alue täytetään noin 2–3 metrin kerroksittain vastaanotettavilla maa-aineksilla. Aluetta täytetään kahdessa vaiheessa; ensiksi tasolle +70 metriä mpy. ja sen jälkeen lopulliseen täyttökorkeuteensa +80 metriä mpy. (N2000). Valmis täyttö peitetään 0,3 metrin kasvukerroksella ja alue nurmetetaan.

Maankaatopaikan lakialueelle varataan täyttötoiminnan alkuvaiheessa ja ensimmäisen vaiheen täyttötasolle saakka noin 0,3 hehtaarin kenttäalue. Alueella käsitellään vastaanotettavia maa-aineksia hyötykäyttökelpoisiksi esimerkiksi seulomalla ja sekoittamalla käsittelyyn soveltuvalla mobiilikalustolla. Jos alueelle vastaanotetaan märkiä maa-aineksia, voidaan ne osastoida reunapenkereillä kuivumisen ajaksi. Alueelle vastaanotettuja ja tarvittaessa käsiteltyjä maa-aineksia välivarastoidaan maankaatopaikan alueella ennen niiden toimittamista hyötykäyttöön. Maa-aineksia voidaan toimittaa hyödynnettäväksi esimerkiksi kaatopaikkojen pintarakenteissa tai muussa maanrakentamisessa. Täyttöalueelle rakennetaan tarvittavat sisäiset työmaatiet suunnitelmapiiirustusten mukaisesti. Työmaateiden rakenteessa käytetään esimerkiksi kiviaineksia tai pilaantumattonta betonimursketta.

Maankaatopaikan alueella muodostuvat sade- ja sulamisvedet johdetaan alueelta pois laskeutusaltaiden kautta olemassa oleviin kaatopaikan ympärysojiin. Ympärysojista vedet johdetaan Sivusuon valtaojaan johtaviin ojiin rakennettavien maapohjaisten ja murskepintaisten laskeutusaltaiden kautta. Toinen laskeutusaltaista sijoittuu maankaatopaikan itäpuolelle ja toinen pohjoispuolelle.

Ympäristölupahakemuksen mukaan mahdolliset sade- ja sulamisvesien mukana kulkeutuvat hienoainesjäämät saadaan pidättymään rakennettaviin laskeutusaltaisiin ennen vesien johtamista ympäristön ojiin. Tarvittaessa laskeutusaltaista ympäristöön johdettavien vesien pH-tasoa voidaan säätää esimerkiksi asentamalla laskeutusaltaisiin kalkkisuotopadot, mikäli Sivusuon valtaojan tarkkailupisteessä P5 pH-taso laskee alle 5,5.

Maankaatopaikalta ympäristöön johdettavilla vesillä ei arvioida olevan vaikutusta Jolosjoen tai Kiiminkijoen ekologiseen tai kemialliseen tilaan, eikä toiminnalla myöskään arvioida olevan vaikutuksia Kiiminkijoen Natura-alueeseen. Maankaatopaikalta ympäristöön johdettavilla vesillä ei arvioida olevan vaikutusta vesistöjen pohjaeliöstöön tai kalastoon.

Lupahakemukseen on liitetty Välimaan pilaantuneiden maiden käsittelykeskuksen ympäristövaikutusten arviointiselostus (YVA-selostus), joka on toteutettu vuosien 2004–2005 aikana. Yhteysviranomaisena toiminut Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus on antanut lausuntonsa YVA-selostuksesta 26.5.2005. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on 29.6.2021 antanut lausunnon YVA-selostuksen ajantasaisuudesta. Välimaa on ollut lisäksi mukana yhtenä kohteena vuonna 2014 valmistuneessa YVA-menettelyssä Ylijäämämaiden sijoitusalueet ja alueiden jälkikäyttö uuden Oulun alueella. Vuoden 2014 arviointiselostusta tai siitä annettuja lausuntoja ei ole asiaan liitetyissä asiakirjoissa.

AFRY Finland Oy:n 11.2.2022 päivätyn Välimaan kaatopaikan vuoden 2021 tarkkailuraportissa on esitetty kaatopaikkavesien, pintavesien ja pohjavesien tarkkailun tulokset. Raportin mukaan kaatopaikan uudemman täyttöalueen suotovedet ja tasausaltaasta pintavalutuskentälle lähtevät vedet olivat kaatopaikkavesille tyypillisesti hyvin tyypipitoisia, ja niissä oli paljon veteen liuenneita suoloja (sähkönjohtavuus ja kloridi). Tasausaltaassa vesi oli myös hyvin kiintoainepitoista ja sameaa. Vanhemmalta täyttöalueelta tulevat suotovedet ovat olleet selvästi parempilaatuisia ja ainepitoisuudet ovat vastanneet osin jo luonnontilaa. Kaatopaikkavesien laadussa on ollut kaikkiaan suurta ajallista vaihtelua. Uudemmalta alueelta sekä tasausaltaasta lähtevän veden pitoisuuksissa on ollut havaittavissa laskevaa kehityssuuntaa viime vuosina kaatopaikan vaikutusta hyvin kuvastavien tekijöiden (typpi, sähkönjohtavuus, kloridi) osalta.

Vaikutuksia pintavesiin seurattiin Sivusuon valtaojassa kaatopaikan ylä- ja alapuolella. Ojassa kaatopaikkavesien vaikutukset olivat edellisvuosien tavoin todettavissa selvänä kokonais- ja ammoniumtyppipitoisuuksien kasvuna ja lievemmin sähkönjohtavuuden ja pH-tason kohoamisena. Vuoden 2021 tarkkailussa kloridipitoisuuden nousu oli pientä tai sitä ei havaittu lainkaan. Ojan vedenlaadussa ei ole kuitenkaan havaittavissa selviä kehityssuuntia pitemmän aikavälin tarkkailutulosten perusteella.

Kaatopaikkaa ympäröivien pohjavesien laatua tarkkailtiin viidestä havaintoputkesta. Pohjaveden päävirtaussuunta kaatopaikan ympäristössä on koilliseen. Kaatopaikkavesien vaikutuksia oli edellisvuosien tavoin havaittavissa heikentyneenä vedenlaatuna erityisesti pohjaveden virtaussuunnassa kaatopaikasta koilliseen sijaitsevassa havaintoputkessa PVP4. Lievempiä viitteitä kaatopaikkavesien vaikutuksesta oli havaittavissa myös useissa muissa kaatopaikan tarkkailuun kuuluvissa putkissa.

Oikeudellinen arviointi

Asiassa on valituksen ja siihen liittyvän hakemuksesta annetun muistutuksen johdosta arvioitava, onko valituksenalainen päätös kumottava valituksessa esitetyillä perusteilla. Asiassa on arvioitava, onko nyt kyseessä olevalla toiminnalla sellainen tekninen ja toiminnallinen yhteys valituksessa mainittujen muiden alueella sijaitsevien toimintojen kanssa, että niiden ympäristövaikutuksia olisi tullut tarkastella yhdessä ympäristönsuojelulain 41 §:n mukaisesti, olisiko hakemukseen tullut sisällyttää luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi, olisiko lupaviranomaisen tullut edellyttää ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisen arvioinnin ajantasaistamista, toiminnan mahdolliset pohja- ja pintavesivaikutukset sekä maankaatopaikan alle jäävän kaatopaikan rakenteita ja täyttöä koskevien selvitysten riittävyys.

Pohja- ja pintavesivaikutukset sekä selvitysten riittävyys

Valituksessa on viitattu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain liitteessä 2 mainittuihin muun muassa hankkeen pohjavesivaikutuksiin.

Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että vuoden 2005 ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa vanhan ja uuden täytön välinen tiivistys- ja kuivakerros on paksuudeltaan 500 mm. Välimaan kaatopaikan sulkemisesta vuonna 2020 annetussa luvassa on hyväksytty mahdollisuus rakentaa tiivistys- ja kuivatuskerros ohennettuna käyttämällä bentoniittimattoa ja salaojamattoa. Asiasta saadun selvityksen mukaan vuoden 2020 ympäristöluvan mukainen pintarakenne tulee osittain myös suunnitellun maankaatopaikan alueelle. Hallinto-oikeus katsoo, että pintarakennemuutoksella ei sinällään ole merkitystä YVA-tarpeen arviointiin. Muutos on kuitenkin otettava huomioon arvioitaessa toiminnan ympäristövaikutuksia.

Päätöksen perusteena olevissa asiakirjoissa ei ole esitetty selvitystä vanhan jätetäytön painumista eikä sisäisestä vakavuudesta eikä sitä, onko maankaatopaikan täytöllä vaikutusta mahdollisen vanhan kaatopaikan ohennetun pintarakenteen muodonmuutoksetävytyteen sekä ohennetun ja jo toteutetun olemassa olevan pintarakenteen toimivuuteen suunnitellusti.

Hakemuksesta annetussa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnossa 29.6.2021 on todettu vuosina 2004–2005 laaditusta Välimaan ympäristövaikutusten arvioinnin ajantasaisuudesta muun ohella, että arviointi kattaa myös nyt esitetyn maakaatopaikkatoiminnan. Ympäristölupahakemuksessa tulee kuitenkin ottaa huomioon yhteysviranomaisen lausunnossa esitetyt seikat.

ELY-keskuksen lausunnossa 29.6.2021 esittämän mukaisesti vuoden 2005 ympäristövaikutusten arviointi on kattava, kun yhteysviranomaisen lausunnossa esitetty on otettu huomioon hakemuksessa. Yhteysviranomaisen vuonna 2005 antamassa lausunnossa on todettu, että hakemusasiakirjoja tulee täydentää esittämällä arvio muun ohella hankkeen vaikutuksista (pohjavedet,

ilman kautta tuleva kuormitus) yleisen vedenhankinnan kannalta merkittäville pohjavesialueille ja vedenottamoille, selkeästi suoto- ja valumavesien muodostuminen ja määrä sekä niiden sisältämät haitta-aineet. Vesien keräilyjärjestelmä on kuvattava arviointiselostusta yksityiskohtaisemmin, samoin jätevedenkäsittelymenetelmä ja sen mitoitus sekä poikkeuksellisiin olosuhteisiin varautuminen. Hakemusasiakirjoissa on esitettävä selkeästi vesien johtamissuunta sekä arvio käsittelyalueelta lähtevästä vesistökuormituksesta ja sen vaikutuksesta alapuoliseen vesistöön aina Kiiminkijokeen asti.

Asiasta saadun selvityksen mukaan vanhalle jo suljetulle kaatopaikalle ei ole rakennettu pohjarakenteita. Välimaan alueella pohjavesi on lähellä maanpintaa ja kaatopaikan koillis- ja itäpuolen pohjavesiputkissa on nähtävissä kaatopaikan vaikutus.

Asiassa ei ole esitetty riittävää selvitystä jätetäytön hajoamistilasta eikä selvitystä jätetäytön sisäisen veden korkeusasemasta eikä sitä, onko vanhan kaatopaikan jätetäytön alapinta pohjavesipinnantason yläpuolella eikä sitä, onko maankaatopaikan täytöllä vaikutusta jätetäytön alapinnan ja pohjaveden väliseen korkeusasemaan eikä sitä, onko maankaatopaikalla vaikutusta vanhan kaatopaikan kaatopaikkaveden kokoamiseen ja johtamiseen hallitusti.

Asiassa ei ole selvitetty, kuinka kauas maankaatopaikan pohjamaana olevan kaatopaikan pohjaveden laatua olennaisesti heikentävä vaikutus ulottuu pohjaveden virtaussuunnassa eikä sitä, onko pohjaveden todettu pilaantuminen hallittavissa maankaatopaikan toteutuessa siten, ettei maankaatopaikasta pohjamaana oleva vanha kaatopaikka mukaan lukien aiheudu erityisesti toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden pilaantumisriskiä.

Asiasta saadussa selvityksessä ei ole tietoa maankaatopaikan ja vanhan kaatopaikan vesitaseesta eikä arviota syntyvien kuormitteisten vesien määrästä eikä näin ollen riittävää tietoa maankaatopaikan ja vanhan kaatopaikan vesien aiheuttamasta kiintoaine- ja muusta olennaisesta kuormituksesta ojaan. Siten asiassa ei ole arvioitavissa, onko vanhan kaatopaikan ja maankaatopaikan kuormitteisilla vesillä yhdessä ympäristön pilaantumisen kannalta merkittävää vaikutusta ojaveteen.

Karttatarkastelun perusteella Pieni Sivujärvi sijaitsee noin 1,2 kilometrin etäisyydellä maankaatopaikasta pintavesien virtaussuunnassa. Asiasta saadun selvityksen mukaan Pieni Sivujärvi on merkittävä viitasammakon lisääntymis- ja leviämisalue. Viitasammakko on luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlaji. Luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin (kumottu säädöksellä 9/2023, 79 §) mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Vanhan kaatopaikan kaatopaikkavesien purkupisteen alapuolisessa ojatarkkailupisteessä vuonna 2020 pH:n keskiarvo oli 6,8 ja vuonna 2021 6,9. Asiassa ei ole esitetty riittävää selvitystä, voiko maankaatopaikan ja sen alapuolisen jätetäytön vesien johtamisella ojaan olla vaikutuksia veden pH-arvoon tai muihin laatuominaisuuksiin Pienessä Sivujärvessä eikä asiassa siten

ole varmuudella arvioitavissa, voiko toiminnasta aiheutua haitallisia vaikutuksia viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikoille.

Edellä mainituin perustein hakemuksessa ei ole esitetty valituksessa ja siihen liittyvässä muistutuksessa sekä YVA-yhteysviranomaisen lausunnossa esitettyjä seikkoja ympäristönsuojelulain 39 ja 40 §:ien mukaisesti. Asiassa ei näin ollen ole arvioitavissa, onko maankaatopaikkatoiminnalla ottaen huomioon pohjamaana oleva kaatopaikan jätetäyttö pinta- ja pohjaveden pilaantumista lisäävää vaikutusta, eikä sitä, voiko maankaatopaikasta aiheutua jätelain 13 §:n 2 momentin ja ympäristönsuojelulain 17 §:n vastainen seuraus. Pinta- ja pohjavesivaikutusten puutteellisten selvitysten vuoksi asiassa ei ole arvioitavissa, täyttyvätkö luvan myöntämisen edellytykset ympäristönsuojelulain 49 §:n kohtien 2 ja 3 mukaisesti.

Toiminnallinen yhteys alueen muiden toimintojen kanssa

Valituksessa on todettu, että asiassa ei ole huomioitu ympäristönsuojelulain 41 §:n mukaista teknistä ja toiminnallista yhteyttä nyt kyseessä olevan maankaatopaikkatoiminnan ja samalla alueella sijaitsevien L&T Teollisuuspalvelut Oy:n materiaalitehokkuuskeskuksen sekä Kiertokaari Oy:n jätteenkäsittelykeskuksen välillä.

Hallinto-oikeus katsoo, että L&T Teollisuuspalvelut Oy:n toiminta sijoittuu nyt kyseessä olevasta maankaatopaikkatoiminnasta niin kauas, ettei toiminnoilla jo sillä perusteella ole ympäristönsuojelulain 41 §:ssä tarkoitettua teknistä ja toiminnallista yhteyttä.

Asiasta saadun selvityksen ja karttatarkastelun perusteella Kiertokaari Oy:n jätteidenkäsittelykeskus sijoittuu vanhan kaatopaikan laajennusalueen eteläpuolelle. Kiertokaari Oy:n jätteidenkäsittelyalueen kuormitteiset vedet johdetaan jätevesiviemäriin, kun nyt kyseessä olevan maankaatopaikkatoiminnan ja maankaatopaikan alle jäävän vanhan kaatopaikan vedet johdetaan ojaan. Kun toimintojen päästöt eivät muutoinkaan ole toisistaan riippuvaisia siten, että toiminnot vaikuttaisivat toistensa aiheuttamaan ympäristön pilaantumiseen, hallinto-oikeus katsoo, että myöskään näillä toiminnoilla ei näin ollen ole ympäristönsuojelulain 41 §:ssä tarkoitettua teknistä ja toiminnallista yhteyttä.

Lisäksi hallinto-oikeus toteaa, että toimintojen yhteisvaikutukset on tullut otetuksi huomioon toimintojen vesien tarkkailussa.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tekeminen uudelleen

Valituksessa on esitetty, että lupaviranomaisen olisi tullut edellyttää ajantasaista ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista arviointia.

Alueen toiminnoille on vuonna 2005 tehty ympäristövaikutusten arviointiselostus, ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus on antanut arviointiselostuksesta lausunnon. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on

29.6.2021 antanut lausunnon selostuksen ajantasaisuudesta. Asiassa saadun selvityksen mukaan valituksenalaisen päätöksen mukainen toiminta vastaa parhaiten selostuksessa esitettyä vaihtoehtoa VE2, joka koski lievästi pilaantuneiden maa-ainesten läjitystä suljetun kaatopaikan päälle. Valituksenalaisessa päätöksessä kaatopaikan päälle sijoitetaan maankaatopaikka. Vaikka nyt kyseessä oleva toiminta poikkeaa YVA-menettelyssä selostetusta, muutoksella ei voida katsoa olevan sellaisia merkittäviä laadultaan ja laajuudeltaan ympäristövaikutuksia lisääviä vaikutuksia, että sitä olisi pidettävä YVA-lain 3 §:n 1 momentin mukaisena hankkeen muutoksena. Hallinto-oikeus katsoo, että asiassa ei näin ollen ole sovellettava YVA-lain 3 §:n 2 momentin arviointimenettelyä yksittäistapauksessa.

Natura-arviointi

Valittaja on valituksessaan todennut, että nyt kyseessä oleva toiminta on kolmas merkittävä ympäristölupa, joka vaikuttaa Kiiminkijoen valuma-alueen vesistöihin ja pohjaveteen, ja että lupaviranomaisen olisi tullut ottaa kantaa Natura-arvioinnin tekemiseen.

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:n 1 momentin mukaan jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Toiminta ei sijoitu luonnonsuojelu- tai Natura 2000 -alueelle. Hallinto-oikeus katsoo, että kun otetaan huomioon toiminnasta aiheutuvat päästöt ja etäisyys Kiiminkijoen Natura 2000 -alueesta, ei toiminnasta yksin tai yhdessä alueen muiden luvitettujen toimintojen kanssa ennalta arvioiden aiheudu merkityksellisiä haitallisia vaikutuksia alueen suojeluperusteena oleville luontoarvoille eikä erillinen Natura-arviointi ole näin ollen ollut asiassa tarpeen.

Johtopäätökset

Edellä esitetty huomioiden, hallinto-oikeus kumoaa valituksenalaisen päätöksen ja palauttaa asian Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Asiaa uudelleen käsiteltäessä luvan hakijalle on varattava tilaisuus täydentää hakemustaan erityisesti hallinto-oikeuden edellä mainitsemien selvitysten puutteellisuuksien osalta.

Päätöksen tultua tällä päätöksellä kumotuksi samalla kumoutuu aluehallintoviraston määräys toiminnan aloittamisesta muutoksenhausta huolimatta.

Muut sovelletut oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain 199 §:n 1 mom ja 201 §:n 1 mom

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Oulun kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli **viimeistään 03.5.2024**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Janne Marttila ja Tanja Fagerhed sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Jaakko Heinolainen.

Esittelijä Oscar Spåre

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös maksutta	Kiiminkien Luonnonsuojeluyhdistys ry
Jäljennös maksutta	Oulun kaupungin yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut
	Oulun seudun ympäristötoimen ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomainen
	Oulun kaupunginhallitus
	Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
	Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / Pohjois-Suomen kalatalouspalvelut
	Pohjois-Suomen aluehallintovirasto / Ympäristölupavastuualue
	Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

- Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava
- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
 - päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
 - peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
 - vaatimusten perustelut
 - mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00–16.15
Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:	https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/ #